

BIJLAGE

Groeisprong Utrecht 2040

Bijlage 1. Input financieel model

Bijlage 1. Input financieel model

In deze bijlage is beschreven op welke manier de inputs uit het validatietraject zijn vertaald naar het financieel model. Hierbij is telkens een onderscheid tussen de verschillende draaiknoppen c.q. scenario's (in de meeste gevallen: hoog vs. laag) en de impact op begroting vs. liquiditeit. Daar waar op dat laatste niet expliciet wordt ingegaan, is deze impact gelijk.

Wonen

We nemen in het model drie scenario's op als draaiknoppen in het model:

- Scenario A: Realisatie 135.000 woningen tot 2040 (7.500 woningen per jaar).
- Scenario B: Realisatie 165.000 woningen tot 2040; oplopend van 7.000 woningen per jaar tot 10.000 woningen per jaar:
 - 7.000 in 2023
 - 7.500 in 2024 t/m 2025
 - 8.000 in 2026
 - 9.000 in 2027 t/m 2031
 - 10.000 in 2032 t/m 2040
- Scenario C: Realisatie 165.000 woningen tot 2040 (10.000 per jaar t/m 2030, daarna 8.500 per jaar).

Deze scenario's zijn ontleend aan de Omgevingsvisie van de provincie (p. 30): *'Tot 2050 zijn 170.000 tot 202.000 extra woningen nodig om aan de volledige behoefte te voldoen (bron: Primos 2020). Voor de periode tot 2040 (de scope voor programmeren in de Ontwerp Omgevingsvisie) is de opgave 133.200 tot 165.700 woningen'*.

Woningen kennen in voorkomende gevallen een onrendabele top. In het kader van de NOVI zijn 14 gebieden benoemd waar de integrale verstedelijkingsopgave prangend aan de orde is. In deze gebieden kunnen in de komende ruim 20 jaar in totaal ca. 436.000 woningen gerealiseerd worden, waarbij ca. 70% in het betaalbare segment (met ca. 26% sociale huur, ca. 16% middenhuur, ca. 28% betaalbare koop). In de 'Business case aanpak 14 grootschalige gebieden' (Rebel 2021) is een gemiddelde publieke onrendabele top per woning van ca. €15.000 berekend. Deze wordt ook in het financieel model overgenomen.

In het model kan als draaiknoppen gekozen worden voor het aandeel aan de nieuw te bouwen woningen dat door de provincie wordt ondersteund, en het aandeel aan de onrendabele top dat de provincie draagt.

Economie en Gezondheid

De provincie zet op het beleidsterrein Economie in op drie groeispangrelevante speerpunten: toekomstbestendige arbeidsmarkt, toekomstbestendige werklocaties en toekomstbestendige bedrijven. In het model is dit vertaald naar de volgende vier elementen:

- De provincie ondersteunt in de periode 2023 t/m 2040 programma's voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt, bijvoorbeeld programma's die het makkelijker maken om over te stappen naar banen die nodig zijn om de maatschappelijke transitie te realiseren (zoals zorg, onderwijs, ICT-banen gericht op energietransitie en verduurzaming). Ook steunt de provincie programma's die (digi-)vaardigheden van werknemers bevorderen. Draaiknop hiervoor is een bedrag van 2,5 miljoen euro per jaar ('laag' – inzet zoals nu) vs. een bedrag van 5 miljoen euro per jaar ('hoog'). Deze bedragen zijn opgehaald in gesprekken met experts van de provincie.
- De provincie zet in de periode 2023 t/m 2040 in op de vorming, uitbouw en ondersteuning van ecosystemen en campussen. Draaiknop hiervoor is een bedrag van 0,5 miljoen euro per jaar in 2023 en 2024, en 1 miljoen euro per jaar vanaf 2025 ('laag' – inzet zoals nu) vs. een bedrag van 1,5 miljoen euro per jaar in 2023 en 2024, en 2 miljoen euro per jaar ('hoog') vanaf 2025. Deze bedragen zijn opgehaald in gesprekken met experts van de provincie.
- De provincie zet in op de intensivering en verduurzaming van bestaande werklocaties, met name bedrijventerreinen. De Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) heeft een raming van de benodigde inzet en de kosten opgesteld. Hieruit blijkt dat t/m 2038 een totale investering van ca. 270 miljoen euro nodig is. De investeringen leiden tot opbrengsten (ca. 165 miljoen euro), er resteert echter wel een onrendabele top van ca. 105 miljoen euro. Draaiknop is de vraag of de huidige inzet gecontinueerd wordt. In de periode 2022 t/m 2025 stelt de provincie jaarlijks 7,5 miljoen euro (totaal: 30 miljoen euro) beschikbaar, waarvan jaarlijks 3 miljoen (totaal: 12 miljoen euro) voor de onrendabele top. De inzet ten behoeve van de onrendabele top van 3 miljoen euro per jaar t/m 2025 (maar geen inzet na 2025) wordt als het 'lage' scenario gehanteerd. Na 2025 resteert daarmee een onrendabele top van nog 93 miljoen euro. Dit bedrag wordt meegenomen in het 'hoge' scenario: de provincie draagt dan 8,5 miljoen euro per jaar bij in de periode 2026 t/m 2036.

Energie en Klimaat

Voor het beleidsterrein Energie en Klimaat zijn de volgende projecten geïdentificeerd in het gesprek met experts:

- Ondersteuning energie- en warmtetransitie. Het provinciale budget is ca. 10 miljoen euro per jaar in 2023-2025. Dit bedrag wordt als 'laag' scenario meegenomen. Draaiknop: als 'hoog' scenario wordt eveneens 10 miljoen euro per jaar meegenomen in de periode 2026 t/m 2040.
- Ondersteuning energie- en warmtetransitie. De provincie kan mogelijk investeren in een deelneming in een energienetbeheerder. Draaiknop: dit wordt als 'hoog' scenario meegenomen, als 'laag' scenario niet. De investering is 'enkele tientallen tot honderd miljoen euro'; dit wordt in het model meegenomen als 75 miljoen euro in 2023. Dit betreft de impact op de liquiditeit. In de begroting landt dit als verhoging van het weerstandsvermogen met 19 miljoen euro (25% van 75 miljoen euro). De investering leidt in de volgende jaren (vanaf 2024) tot opbrengsten uit dividend. Hiervoor worden opbrengsten van 2 miljoen euro (3% rendement) meegenomen in de begroting. De verhoging van het weerstandsvermogen met 25% van 75 miljoen euro is overigens om twee redenen een (zeer) conservatieve inschatting. Ten eerste omdat het aannemelijk is dat de investering waardevast is, zodat een specifieke berekening van het risico met behulp van een Monte Carlo simulatie tot een lagere reservering zou leiden. En ten tweede omdat er op dit moment nog ruimte is in het weerstandsvermogen; het beleid van de provincie is dat het weerstandsvermogen 45 miljoen euro bedraagt, of het dichtstbijzijnde bedrag om tot een ratio van tussen de 1,4 en 2,0 te komen. Om deze twee redenen zal de verhoging van het weerstandsvermogen in de praktijk duidelijk lager moeten zijn dan 25% van 75 miljoen euro.
- Klimaatadaptatie. Het provinciale budget is ca. 4 miljoen euro per jaar in 2023-2025. Dit bedrag wordt als 'laag' scenario meegenomen. Draaiknop: als 'hoog' scenario wordt eveneens 4 miljoen euro per jaar meegenomen in de periode 2026 t/m 2040.
- Projectontwikkeling en innovatie. De provincie kan hieraan bijdragen. De kosten bedragen '60-120 miljoen euro', hier geoperationaliseerd als 10 miljoen euro in de jaren 2023 t/m 2031 (totaal: 90 miljoen euro) zowel voor 'laag' als voor 'hoog'.
- CO₂-reductie veenweiden. Het provinciale budget is in totaal 12 miljoen euro incidenteel in de periode t/m 2023, in het model vertaald als 4 miljoen euro in 2023. Dit bedrag wordt als 'laag' scenario meegenomen. Draaiknop: als 'hoog' scenario wordt eveneens 4 miljoen euro per jaar meegenomen in de periode 2024 t/m 2040.

Natuur en Recreatie

Voor Natuur en Recreatie zijn twee kostenposten meegenomen. Hierbij gaat het om de kosten die gemoeid gaan met het programma Groen Groeit Mee (zie Bureau Buiten, Financiering Groen Groeit Mee, p. 37). Het gaat om ontwikkeling en beheer van ca. 10.000 ha natuur. De totale investering is ca. 1,2 miljard euro. Deze verdelen we evenredig over de periode 2023-2040: 70 miljoen euro per jaar. Ten tweede zijn er beheerkosten voor het geheel, deze bedragen 22 miljoen euro in 2040. Hiervoor hanteren we een versimpeld ingroeipad: beginnend bij 5 miljoen euro in 2023, en dan elk jaar 1 miljoen erbij. Draaiknop hierbij is het aandeel dat de provincie bijdraagt aan deze opgaven.

Bereikbaarheid

Voor Bereikbaarheid zijn in het traject met experts diverse projecten opgehaald die in het model deels gebundeld worden. Eerste draaiknop hierbij is bij enkele van de bundels de vraag hoe groot het aandeel van de provincie is aan de investering. Tweede draaiknop is zijn de kosten per bundel: de geïnventariseerde kosten zijn meegenomen in het 'hoge' scenario, in het 'lage' scenario zijn de kosten telkens 75% hiervan. Derde draaiknop is specifiek bij het project 'Wiel met spaken U16' de vraag of geïnvesteerd wordt in bus of tram. Het gaat om de volgende bundels van projecten:

- Bundel 1: regionale bijdrage mobiliteitstransitie. De kosten hiervoor zijn 4,7 miljoen euro per jaar van 2023 t/m 2040, bestaand uit 1,7 miljoen euro subsidie en 3 miljoen euro B&O kosten. De draaiknop 'aandeel provincie' is hier niet van toepassing.
- Bundel 2: optimalisatie fietsnetwerk. De kosten hiervoor zijn 15,3 miljoen euro per jaar van 2023 t/m 2040, bestaand uit 4 miljoen euro kapitaallasten, 1,3 miljoen euro B&O en 10 miljoen euro subsidie. Hoewel hier deels om kapitaallasten gaat, wordt geen onderscheid gemaakt tussen liquiditeit en begroting; op dit moment is e.e.a. nog onvoldoende ingevuld om het onderscheid te maken. De draaiknop 'aandeel provincie' is hier niet van toepassing.
- Bundel 3: optimalisatie wegennetwerk. De kosten hiervoor zijn 12,5 miljoen euro per jaar van 2023 t/m 2040, bestaand uit 8,5 miljoen euro kapitaallasten, 2,5 miljoen euro B&O en 1,5 miljoen euro subsidie. Hoewel hier deels om kapitaallasten gaat, wordt geen onderscheid gemaakt tussen liquiditeit en begroting; op dit moment is e.e.a. nog onvoldoende ingevuld om het onderscheid te maken. De draaiknop 'aandeel provincie' is hier niet van toepassing.
- Bundel 4: wiel met spaken U16. Hierbij zijn er twee opties (draaiknop):
 - Tramoplossing. De totale investering hiervoor (liquiditeitsbehoefte) is 4 miljard euro in de periode 2032 t/m 2036 (gelijk verdeeld, 800 miljoen euro per

jaar). Er ontstaan daarnaast kosten voor B&O ter hoogte van 12 miljoen euro per jaar. Voor trammaterieel zijn er twee mogelijkheden: 1) het trambedrijf schaft het trammaterieel aan en schrijft vervolgens de investering af. Hierdoor ontstaat vanaf 2037 een subsidiebehoefte van ca. 5 miljoen euro per jaar. 2) als ervoor wordt gekozen dat de provincie het trammaterieel zelf aanschaft (al dan niet via een dochteronderneming), dan ontstaat omstreeks 2036 een additionele liquiditeitsbehoefte van ca. 150 miljoen euro en vervolgens een afschrijvingsbehoefte van ca. 5 miljoen euro per jaar in de begroting. De keuze hiertussen is nog niet bekend en derhalve niet verder doorgerekend. De investering in infrastructuur wordt met 3% per jaar afgeschreven, dus in 2032 3% van 800 miljoen euro (=24 miljoen euro), in 2033 3% van 1.600 miljoen euro (=48 miljoen euro), enz. De draaiknop 'aandeel provincie' is op de investering wel en op B&O/exploitatie niet van toepassing.

- Busoplossing. De totale investering hiervoor (liquiditeitsbehoefte) is 1 miljard euro in de periode 2032 t/m 2036 (gelijk verdeeld, 200 miljoen euro per jaar). Na oplevering (vanaf 2037) ontstaan daarnaast B&O- en exploitatiekosten van 8 miljoen euro per jaar. De investering wordt met 3% per jaar afgeschreven, dus in 2032 3% van 200 miljoen euro (=6 miljoen euro), in 2033 3% van 400 miljoen euro (=12 miljoen euro), enz. Naast deze kosten dient 1.500 miljoen euro te worden geïnvesteerd (liquiditeitsbehoefte) in en rondom het hoofdwegennet. De draaiknop 'aandeel provincie' is op de investeringen wel en op B&O/exploitatie niet van toepassing. De draaiknop 'aandeel provincie' wordt ingevuld voor het geheel aan investeringen, waarbij geldt dat investeringen op het hoofdwegennet voor een groot deel voor rekening van het Rijk zullen komen.
- Bundel 5: overige projecten regio U16. Hierbij gaat het om meerdere projecten: P&R faciliteiten (10 faciliteiten á 20 miljoen euro, totaal 200 miljoen euro), benuttingsmaatregelen OV (ca. 25 miljoen euro), doorontwikkeling spoorproduct (PM) en doorontwikkeling U-liner (ca. 50 miljoen). In totaal gaat het dus om 275 miljoen euro, gelijk verdeeld op de periode 2023 t/m 2040 (15 miljoen euro per jaar). De draaiknop 'aandeel provincie' is hier wel van toepassing.

- Bundel 6: overige projecten regio Amersfoort. Hierbij gaat het om meerdere projecten: één P&R locatie (20 miljoen euro), benuttingsmaatregelen OV (ca. 25 miljoen euro), doorontwikkeling spoorproduct (PM) en doorontwikkeling U-liner (ca. 25 miljoen). In totaal gaat het dus om 70 miljoen euro, gelijk verdeeld op de periode 2023 t/m 2040 (4 miljoen euro per jaar). De draaiknop 'aandeel provincie' is hier wel van toepassing.
- Bundel 7: overige projecten regio Food Valley. Hierbij gaat het om meerdere projecten: één P&R locatie (20 miljoen euro), benuttingsmaatregelen OV (ca. 15 miljoen euro), doorontwikkeling spoorproduct (PM) en doorontwikkeling U-liner (ca. 15 miljoen). In totaal gaat het dus om 50 miljoen euro, gelijk verdeeld op de periode 2023 t/m 2040 (3 miljoen euro per jaar). De draaiknop 'aandeel provincie' is hier wel van toepassing.

De draaiknop 'aandeel provincie' is in het basisscenario voor de Wiel met Spaken investeringen (bundel 4) op 25% gezet, voor de overige regionale projecten (bundels 5, 6 en 7) op 33%.

Autonome groei kosten en nieuwe opbrengsten

Groei OV-exploitatiekosten

Door de groei van de provincie in aantal inwoners groeien ook de OV-exploitatiekosten. Dit is een autonome groei, nog los van de exploitatiekosten van nieuwe OV-verbindingen. In het model verwerken we deze autonome stijging als volgt:

- 2023 t/m 2025: 12,5 miljoen euro per jaar
- 2026: 12,75 miljoen euro
- Verder vanaf 2027 elk jaar 0,75 miljoen extra t.o.v. het voorafgaande jaar.

Een kanttekening hierbij is dat bereikbaarheidsinvesteringen vanuit de groeisprong mogelijk leiden tot een minder sterke autonome stijging. Dit is niet in het model verwerkt, omdat de omvang van deze causaliteit nu nog niet bekend is. De inputs van het model zijn echter eenvoudig aan te passen als hier in de toekomst meer zekerheid over bestaat.

Nieuwe opbrengsten

De provincie kan nieuwe opbrengsten genereren door de opcenten op de MRB te verhogen. De verhoging met één procent levert hierbij 1,8 miljoen euro aan meeropbrengsten op. Zowel de mate van de verhoging als de opbrengsten per extra procent zijn draaiknoppen. Belangrijke kanttekening hierbij is dat door de komst van rekeningrijden dit belastinginstrument vervangen dient te worden door een nieuw instrument. De desbetreffende draaiknop, hoewel nu vormgegeven als 'provinciale opcenten' kan daarom ook gelezen worden als 'doelbedrag heffingsverhoging'.

Door de groei van het aantal woningen stijgt ook het aantal inwoners, daardoor het aantal auto's, en daardoor de MRB-opbrengsten. Hierbij is rekening gehouden met 0,8 auto's per woningen en MRB-opbrengsten van 198 euro per auto.

Additionele opgaven

Er komen nog een aantal nieuwe opgaven op de provincie af, met name op het gebied van stikstof, energie en klimaat. Hiervoor waren nog geen inputs beschikbaar; de provincie is hierbij immers ook in hoge mate afhankelijk van de vormgeving van de desbetreffende fondsen op rijksniveau. In het model kunnen deze additionele kosten op een later moment worden ingepast. Dit geldt ook voor mogelijke additionele opbrengsten.